

© Польова С.П., Корандо Н.В., Семеняк А.В., 2010

УДК 618.1-002.5-0361.1:618.177-07

ЗАСТОСУВАННЯ ГІСТЕРОСКОПІЇ ДЛЯ РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ТУБЕРКУЛЬОЗНОГО ЕНДОМЕТРИТУ

С.П.Польова, Н.В.Корандо¹, А.В.Семеняк

Кафедра акушерства і гінекології з курсом дитячої та підліткової гінекології (зав. – доц. С.П.Польова) Буковинського державного медичного університету (м. Чернівці), ¹Хмельницька обласна клінічна лікарня

Резюме. У статті наведені дані клінічного обстеження 23 пацієнток репродуктивного віку, хворих на активний туберкульоз. Виявлено вплив туберкульозного ураження на репродуктивну функцію жінок. Показана роль гістероскопії у ранній діагностиці патології ендометрія при комплексному обстеженні пацієнток.

Ключові слова: туберкульозний ендометрит, гістероскопія, діагностика.

Несприятлива епідемічна ситуація з туберкульозу в Україні, погіршення якості його діагностики у жінок репродуктивного віку призвели до незадовільного стану здоров'я та репродуктивної дисфункції у жінок [1, 2]. Зниження імунорезистентності організму та наявність легеневого туберкульозу сприяють проникненню мікобактерій туберкульозу у жіночі статеві органи, зокрема в ендометрій [3, 4]. Оскільки патоморфологічні прояви з боку ендометрія на тлі туберкульозу вивчені недостатньо, варто застосовувати новітні методи для верифікації даної патології [5-7].

Мета дослідження. Підвищити ефективність ранньої діагностики туберкульозного ураження ендометрія у жінок репродуктивного віку.

Матеріал і методи. Обстежено 23 жінки віком 19-35 років, хворих на активний легеневий туберкульоз. Проводили клінічно-інструментальне, мікробіологічне та гістологічне дослідження ендометрія відповідно до наказу МОЗ України № 676 від 31.12.04 "Про затвердження клінічних протоколів акушерсько-гінекологічної допомоги". Гістероскопію проводили апаратом фірми "Karl Storz" (Німеччина) під ендотрахеальним наркозом при задовільних результатах мікрофлори піхви. Після введення тубуса гістероскопа в порожнину матки здійснювали панорамний її огляд таким чином, щоб поле зору охоплювало всю маткову порожнину. Визначали форму порожнини матки, розміри, наяв-

ність або відсутність деформацій її стінок, патологічних утворень, висоту і колір слизової оболонки, стан маткових вічок та детальний огляд ендометрія. Матеріал для гістологічного дослідження забирали прицільно з уражених ділянок ендометрія під візуальним контролем гістероскопа.

Результати дослідження та їх обговорення. Після клінічного обстеження 23 пацієнток, хворих на активний туберкульоз легень, з метою виявлення патології ендометрія та верифікації його туберкульозного ураження за допомогою гістероскопії обстежено 17 жінок. Скарги на порушення менструального циклу спостерігали у 7 (41,1 %) пацієнток; вторинна аменорея мала місце у 4 (23,5 %), на первинну безплідність страждали 5 (29,4 %) пацієнток, вторинну – 2 (11,8 %).

Ультразвукова діагностика статевих органів проведена всім пацієнткам. З них у 3 (17,6 %) виявлено двобічні гідросальпінкси, у 5 (29,4 %) – однібічні. У 8 (27,0 %) пацієнток діагностовано фіброміому матки, у 2 (1,8 %) виявлено рідину в дугласовому просторі. У 6 (35,3 %) обстежених мали місце явища гіперплазії та мікрополіпозу ендометрія, що діагностовано після попереднього діагностичного вишкрібання матки з приводу маткових кровотеч. В 11 пацієнток ультразвуковим методом виявлена деформація порожнини матки, що вважали показанням до гістероскопії.

У 7 (41,1 %) пацієток під час гістероскопії встановлено, що порожнина матки розширена, стінки матки вкриті множинними просоподібними горбиками, частина з яких покрита виразками, які при дотику гістероскопом кровоточили. Маткові вічка чітко не візуалізувалися, довкола них ендометрій покритий жовтуватими гранулами. Проведено біопсію ендометрія із 6 ділянок для гістологічного дослідження (рис. 1, А).

У 8 (27,0 %) пацієток під час гістероскопії виявлено явища гіпертрофії ендометрія, що візуально виражалось вегетаційними та поліпоподібними кровоточивими розростаннями барвистого кольору та різноманітної форми. У 2 пацієток поліпи були на широкій основі. Маткові вічка в однієї пацієтки не візуалізувалися, а в двох візуалізувалися частково. Візуально класичного туберкульозного ураження ендометрія не спостерігали.

Мікробіологічне дослідження підтвердило діагноз туберкульозного ураження у 3 пацієток, морфологічне дослідження біопсійного матеріалу (рис. 1, Б) – у 9.

Синдром Ашермана I-III ступеня (M.S. Bagish et al., 1989) виявлено у 4 пацієток із вторинною аменореєю. Гістероскопічно порожнина матки деформована щільними спайками у вигляді білуватих тяжів, які перешкоджали огляду. В решти жінок окремі ділянки ендометрія бліді, судини не просвічувалися, маткові вічка не візуалізувалися, спайковий процес охоплював верхню третину матки. Морфологічно прояви туберкульозного ураження підтверджено у 3 пацієток, а в 2 виявлено L-форми мікобактерій туберкульозу після 3-разового засівання менструальних виділень на живильні середовища.

У 9 пацієток під час гістероскопії спос-

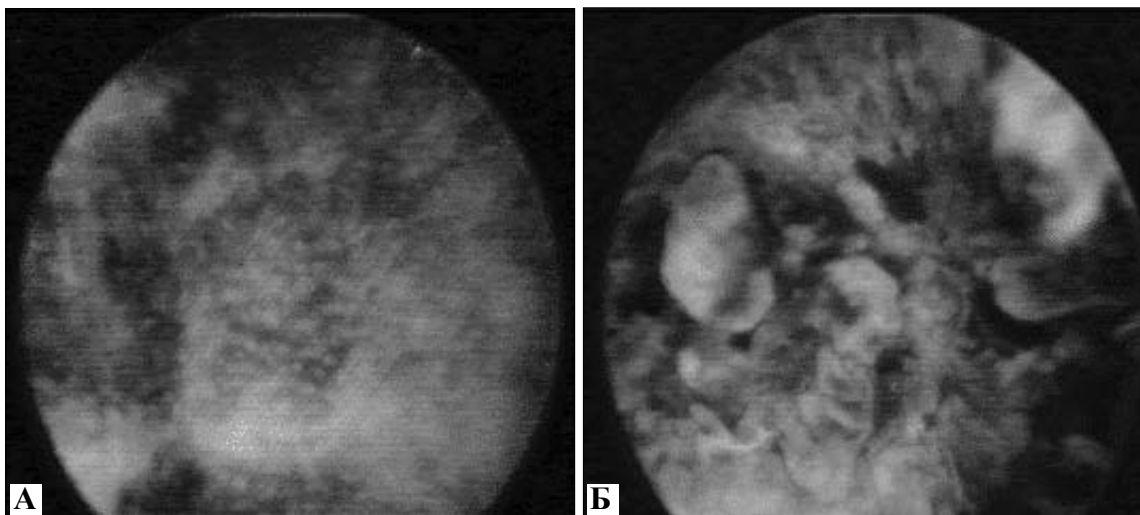

Рис. 1. Гістероскопічна картина міліарно-виразкового (А) та вегетаційного гіпертрофічного (Б) туберкульозного ендометриту. Мікрофото. Ок. 20^x.

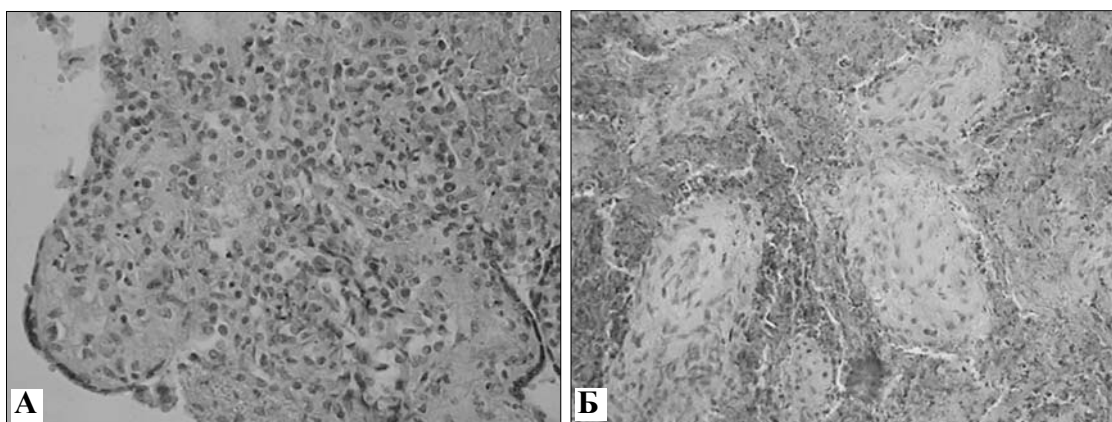

Рис. 2. Скупчення епітеліоїдних клітин та лімфоцитів у мікрополіні ендометрія (А) та воніща епітеліоїдних клітин серед некротичних мас у глибині ендометрія (Б). Забарвлення гематоксиліном і еозином. Мікропрепарати. Зб.: А – об. 20^x, ок. 10^x; Б – об. 10^x, ок. 10^x.

терігали явища хронічного ендометриту без деформації порожнини матки, з гіперплазією або гіпоплазією ендометрія, що візуально не вказувало на типове туберкульозне ураження ендометрія. Гістологічні дослідження дозволили підтвердити туберкульоз ендометрія. У біоптатах виявлено метаплазію ендометрія, лімфогістіоцитарну інфільтрацію, велетенські клітини Лангханса, оточені лімфоцитами (рис. 2); у 2 спостереженнях – фіброз строми та лімфогістіоцитарну інфільтрацію.

Висновок. Гістероскопія дозволяє виявити специфічні або неспецифічні ознаки туберкульозу,

провести прицільну біопсію, що є важливим для ранньої діагностики туберкульозного ураження ендометрія, а також дає змогу спостерігати за динамікою туберкульозного процесу в порожнині матки, сприяючи підвищенню якості його лікування.

Перспективи подальших досліджень. Раннє виявлення туберкульозного ураження ендометрія має вагомое значення для планування сім'ї у жінок репродуктивного віку, хворих на туберкульоз, тому в умовах епідемії туберкульозу перспективним видається застосування ендоскопії в практичній гінекології.

Література

1. Жученко О.Г. Репродуктивное здоровье женщины с легочным и урогенитальным туберкулезом / О.Г.Жученко, В.Е.Радзинский // Пробл. туберк. и заб. легких. – 2004. – № 7. – С. 58-62.
2. Польова С.П. Стан репродуктивного здоров'я жінок, інфікованих мікобактеріями туберкульозу / Польова С.П. – Чернівці: Медуніверситет, 2007. – 262 с.
3. Скопин М.С. Распространенность туберкулеза органов брюшной полости и особенности его выявления / М.С.Скопин, Ф.А.Батыров, З.Х.Корнилова // Пробл. туберк. и заб. легких. – 2007. – № 1. – С. 22-26.
4. Федун З.В. Туберкулез половых органов женщины / З.В.Федун, В.Г.Калашикова, Е.П.Гнатко // Новости мед. и фармац. в Украине. – 2004. – № 18. – С. 20-21.
5. Запорожан В.М. Оперативна гінекологія / Запорожан В.М. – Одеса: ОДМУ, 2006. – 447 с.
6. Запорожан В.М. Оперативна ендоскопія в гінекологічній клініці // Лік. та діагн. – 1998. – № 1. – С. 52-55.
7. Судома І.А. Гистероскопія / Судома І.А. – К.: ТМК, 2001. – 56 с.

ПРИМЕНЕНИЕ ГИСТЕРОСКОПИИ ДЛЯ РАННЕЙ ДИАГНОСТИКИ ТУБЕРКУЛЕЗНОГО ЭНДОМЕТРИТА

Резюме. В статье приведены данные клинического обследования 23 пациенток репродуктивного возраста, больных активным туберкулезом. Выявлено влияние туберкулеза на репродуктивную функцию женщин. Показана роль гистероскопии в ранней диагностике патологии эндометрия при комплексном обследовании пациенток.

Ключевые слова: туберкулезный эндометрит, гистероскопия, диагностика.

THE USAGE OF HYSTEROSCOPY FOR EARLY DIAGNOSTICS OF ENDOMETRITIS CAUSED BY TUBERCULOSIS

Abstract. The paper presents the results of a clinical examination of 23 patients of reproductive age who had active tuberculosis. The influence of tuberculosis on the reproductive function of women has been established. The role of liquid hysteroscopy in early diagnostics of pathology of endometrium has been shown.

Key words: tuberculous, endometritis, hysteroscopy, diagnostics.

Bukovinian State Medical University (Chernivtsi),
Regional Clinical Hospital (Khmeln'yts'kyi)

Надійшла 15.01.2010 р.
Рецензент – Б.Ф.Мазорчук (Вінниця)